

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. відділу докторантури та аспірантури

О.М. Волков

«26»

08

2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ КОНКУРЕНТНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ
В МОРСЬКІЙ ГАЛУЗІ»**

Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Кафедра	«Економічної теорії та підприємництва на морському транспорті»

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія конкурентного позиціонування в морській галузі» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки доктор філософії «Менеджмент морської галузі»

Розробник: Мезіна Л.В., к.е.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Економічної теорії та підприємництва на морському транспорті» Національного університету «Одеська морська академія»

Протокол від «25» серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри Голубкова І.А.

Секретар кафедри Яворська А.Ф.

Гарант ОНП Сенько О. В.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни. Основною метою викладання дисципліни «Теорія конкурентного позиціонування в морській галузі» є формування у майбутніх докторів економіки з філософії системи спеціальних знань і практичних навичок до впровадження інноваційних технологій в морській галузі для забезпечення сталого та конкурентного розвитку морських транспортних підприємств.

Дана дисципліна включає в себе ознайомлення аспірантів з інноваційними та цифровими технологіями в морській галузі; обґрунтування умов забезпечення конкурентної стійкості морських транспортних підприємств з урахуванням системи адаптації к зовнішньому середовищі; систематизація принципів конкурентної стійкості транспортних підприємств в структурі глобального ринку морської торгівлі; аналізу та обґрунтування вплив чинників економічної стійкості морської галузі та механізм їх планування, обґрунтування методів раціональних рішень для забезпечення конкурентного та сталого розвитку підприємств морського транспорту.

Програма курсу "Теорія конкурентного позиціонування в морській галузі" сприяє засвоєнню універсальних і професійних компетенцій, що в свою чергу буде сприяти соціальній мобільності і успішності на ринку праці відповідно до міжнародних і національних вимог.

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Загальні компетентності:

- ЗК01 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК03 Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК01 Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.
- СК05 Здатність до організації та проведення інноваційних комплексних проєктів, включаючи власні оригінальні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику в менеджменті морської галузі.
- СК06 Здатність ідентифікувати, формулювати та/або вирішувати наукові або практичні проблеми в менеджменті морської галузі.
- СК07 Соціальна відповідальність за результати стратегічних рішень в менеджменті морської галузі.

Програмні результати навчання:

- PH01 Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
- PH06 Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проектів.
- PH07 Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.
- PH10 Демонструвати навички розв'язання системних проблем ефективного розвитку морської галузі за обмеженнями стійкого нарощування виробничого потенціалу на національному та підприємницькому рівнях.
- PH12 Діяти на основі знання, розуміння та уміння прогнозувати наслідки рішень в менеджменті морської галузі.

Кількість кредитів *ЄКТС 3 кредити*

Форма підсумкового контролю *екзамен*

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Теорія конкурентного позиціонування в морській галузі» передбачає здобуття аспірантом наступних результатів навчання за навчальною дисципліною:

знати та розуміти:

- інноваційні технології, що впливають на конкурентну стійкість морської індустрії та методологічні основи забезпечення конкурентного позиціонування підприємств морської галузі;
- механізм прийняти раціональних управлінських рішень, який стосується забезпечення функціональної та конкурентної стійкості підприємств морської галузі;
- алгоритм складання пропозиції щодо фінансування досліджень інвестиційних проектів для забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємств морської галузі;

вміти:

- застосовувати сучасні інструменти, технології пошуку інформації які стосуються предмета дослідження, аналіз та обґрунтування отриманої інформації;
- робити висновки та рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств морської галузі в структурі ринка морської торгівлі;
- критично аналізувати результати власних досліджень щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємств морської галузі і результати інших дослідників;
- володіти принципами забезпечення конкурентоспроможності транспортних підприємств;

- розраховувати, обґрунтовувати та робити власні рекомендації щодо забезпечення конкурентного позиціонування та підвищення конкурентної стійкості підприємств морської галузі;
- враховувати фактори ризику та вплив невизначеності позиціонування підприємств морської галузі та розробляти механізм протидії;
- ефективно розв'язувати системні проблеми розвитку морської галузі;
- прогнозувати ефективні умови конкурентного позиціонування підприємств морської галузі в структурі глобального ринка морської торгівлі.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)		
	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)
Тема 1 Параметричні особливості та чинники забезпечення конкурентного позиціонування в морській галузі	2	2	
Тема 2 Інвестиційне регулювання в системі підприємств морської галузі	2	2	
Тема 3. Критеріальне забезпечення підприємницької ефективності транспортних систем	2	2	
Тема 4. Умови поліпшення інвестиційних можливостей забезпечення конкурентного позиціонування підприємств морської галузі	4	2	2
Тема 5. Моделі формування результатів конкурентного позиціонування підприємств морської галузі на фрахтовому ринку	2	2	
Тема 6. Управління ресурсами та результатами підприємств морської галузі	2	2	
Тема 7. Сучасні аспекти контейнеризації в глобальному ринку транспортних послуг	2	2	
Тема 8. Інституціональні перетворення в морській транспортній галузі України	2	2	
Тема 9. Макро і мікро фактори формування конкурентної стійкості портової галузі	4	2	2
Тема 10. Оцінка збалансованого стану підприємств морського транспорту	4	2	2
Тема 11. Управлінські рішення в системі конкурентного позиціонування підприємств морської галузі.	4	2	2
Разом	30	22	8
Всього аудиторних годин	30	22	8
Самостійна робота (години)	60		
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	90		

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми
1.	Обґрунтування параметричних особливостей конкурентного позиціонування морських транспортних підприємств
2.	Стратегічні аспекти та умови забезпечення конкурентоспроможності підприємств морської галузі
3.	Оцінка ефективності реалізації інвестиційних проектів які забезпечують підвищення конкурентоспроможності
4.	Оцінка ризику позиціонування підприємств морської галузі та обґрунтування шляхів його зниження

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота призначена для поглиблення, розширення і закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях. Вона допомагає набути навички самостійної роботи з довідковою, навчальною і науковою літературою, державними і галузевими стандартами; підвищити якість самостійної проробки аспіранта навчальної інформації шляхом її конкретизації і цілеспрямованості.

Види самостійної роботи:

1. Робота по опрацюванню лекційного курсу.
2. Робота по вивченню окремих розділів курсу, не висловлюваних при читанні лекцій (що задаються викладачем).
3. Виконання практичних розрахунків, заданих викладачем.

Перелік тем, винесених на самостійне вивчення:

1. Принципи оцінки конкурентного позиціонування підприємств морської галузі в Україні по критеріям економічної безпеки
2. Стратегічні аспекти управління адекватним станом портів України відносно параметрів ринку транспортних послуг
3. Ефективність стійкої життєзабезпеченості портової інфраструктури України
4. Інвестиційна привабливість транспортної інфраструктури в морській галузі
5. Основні фактори формування та тенденції розвитку підприємств морської галузі
6. Стратегічне значення підприємств морської галузі України
7. Умови та напрямки ефективного розвитку морської транспортної інфраструктури
8. Альтернативність прийняття інвестиційних рішень з урахуванням умов адаптації морської галузі к новим умовам функціонування

9. Параметричні особливості формування морської галузі України
10. Розширення участі підприємств морського транспорту в інтеграційних процесах
11. Фактори сталого розвитку підприємств морського транспорту України в структурі ринка морської торгівлі
12. Оцінка стану виробничого потенціалу підприємств морської галузі
13. Оцінка ефективності інвестиційних рішень в морській галузі
14. Критерії збалансованого розвитку морської індустрії України
15. Економічні ризики в безпечній роботі підсистем морської транспортної індустрії

6. Методи контролю

Аспіранти опановують зміст навчальної дисципліни у наступних видах навчальної роботи: опрацювання лекційних матеріалів, підготовка до практичних занять, надання відповідей на тести з тем курсу; виконання практичних завдань, обговорення конкретних ситуацій на практичних заняттях; розв'язання задач.

Поточне оцінювання аспірантів здійснюється у вигляді демонстрації їх результатів навчання та оцінювання: усної відповіді на питання лекційного курсу; розв'язання завдань та економічне обґрунтування отриманих результатів та рекомендації щодо ефективного та конкурентного позиціонування підприємств морської галузі, вправ, виконання певних розрахунків; виступ на практичних з рефератом, в дискусії.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни з урахуванням результатів поточного контролю. Форма підсумкового контролю: *екзамен*.

Методи демонстрації здобутих результатів навчання

№ п/п	Результати навчання	Методи демонстрації
1	вміти застосовувати сучасні інструменти, технології пошуку інформації що до конкурентного позиціонування підприємств морського транспорту, вміти аналізувати та обґрунтовувати параметричні особливості та чинники забезпечення конкурентного позиціонування морської галузі	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, в дискусії
2	вміти систематизувати чинники, що впливають на конкурентну стійкість морської індустрії	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, в дискусії
3	вміти прийняти раціональні управлінські рішення, щодо забезпечення ефективності реалізації інвестиційних проектів, які спрямовані на підвищення конкурентоспроможності підприємств	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, в дискусії

	морської галузі	
4	вміти розраховувати, обґрунтовувати, аналізувати та робити власні рекомендації щодо забезпечення конкурентного позиціонування та підвищення конкурентної стійкості підприємств морської галузі	Розрахунки, усна відповідь та економічне обґрунтування пропозицій, участь у дискусії
5	вміти враховувати фактори ризику та вплив невизначеності позиціонування підприємств морської галузі та розробляти механізм протидії	Розрахунки, усна відповідь та економічне обґрунтування пропозицій, участь у дискусії
6	вміти прогнозувати ефективні умови конкурентного позиціонування підприємств морської галузі в структурі глобального ринка морської торгівлі	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, в дискусії виконання певних розрахунків, розв'язання задач
7	вміти складати пропозиції щодо фінансування досліджень інвестиційних проектів для забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємств морської галузі	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, участь в дискусії

7. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Шкала оцінювання ВНЗ	Національна оцінка	Критерії оцінювання
A	відмінно	Аспірант проявляє особливі здатності, уміє самостійно добувати знання, без допомоги викладача знаходить і обробляє необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання й уміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні дарування й похитості
B	добре	Аспірант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно вирішує справи й завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначно
C		Аспірант уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є істотні, підбирати аргументи для підтвердження думок
D	задовільно	Аспірант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість істотних
E		Аспірант володіє навчальним матеріалом на рівні вище початкового, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	не задовільно	Аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням	Аспірант володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання й відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
---	--	--

8. Рекомендована література

1. Національна економічна діяльність і міжнародні економічні відносини: сучасний стан та тенденції розвитку : колективна монографія. Полтава: Центр фінансово-економічних досліджень. 2020. 251с.

2. Міусов М.В., Примачов Н.Т. Економічні аспекти ефективного функціонування морської індустрії : монографія / за заг. ред. Н.Т. Примачова. Одеса: НУ«ОМА». 2017. 315 с.

3. Примачов М.Т., Мезіна Л.В., Примачева Н.М. Управління конкурентоспроможності в торгівельному судноплаванні: навчальний посібник. Одеса: ОНМА, 2010. 204 с.

4. Фрасинюк Т.І. Система забезпечення стійкості розвитку підсистем морської транспортної індустрії : монографія, Одеса: НУ«ОМА», 2017. 304 с.

5. Колегаєв І.М. Принципи конкурентного розвитку спеціалізованого судноплавства глобальної морської транспортної індустрії : монографія, Одеса: НУ«ОМА», 2017. 332 с.

6. Ilchenko, S. V., Mezina, L. V., Mashkantseva, S. O. Parfmetric features and criteria of the development of the market for linear transportation. / Financial and credit activity problems of theory and practice. 2019. V. 4, № 31

7. Котлубай О.М. Теорія і методологія розвитку транспортно-технологічних систем перевезення вантажів : монографія. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2012. 200 с.

8. Антикризове управління на морському транспорті: навчальний посібник / за заг. ред. Примачова М.Т. Одеса: ОНМА, 2014. 240 с.

9. Антошкіна Л.І., Стеченко Д.М. Методологія економічних досліджень : підручник. Київ : Знання, 2015. 312 с.

10. Ганін В.І., Гурова К.Д. Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум : навчальний посібник. Харків: Видавництво Іванченка ІС, 2019. 329 с

11. Економіко-математичні методи та моделі : навчальний посібник / за заг. ред. Мацкул В.М. Одеса: ОНЕУ, 2018. 404 с.

12. Єрохін С. А., Єрмошенко М.М., Штулер І.Ю., Костинець Ю.В. Бізнес-аналітика в економіці, фінансах, маркетингу та управлінні : навчальний посібник. Київ: Національна академія управління, 2020. 408 с.

13. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посібник / В.М. Микитюк, Т.М. Паламарчук, О.П. Русак та ін. / за ред. В. М. Микитюка. Житомир: Руга, 2018. 440 с.

14. Nicolas Primachev, Tatyana Frasinjuk. Ukraine: an Example of limits of balance and asymmetric reaction in the maritime trade market. Electronic Scientific Journal PRZEGLĄD WSCHODNIOEUROPEJSKI. 2019. X/1 2019, p.153–161

15. Mezina L.V. Features of marine and river port infrastructure functioning in the system of adaptation to external positioning conditions. Економічні інновації: зб. наук. праць. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2022. Випуск 4 (85), том 24 С. 123-131

9. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Review of Maritime Transport (Series). URL: [http://unctad.org/en/Pages/Publications/Review-of-Maritime-Transport-\(Series\).aspx](http://unctad.org/en/Pages/Publications/Review-of-Maritime-Transport-(Series).aspx).
2. The Least Developed Countries Report 2022 / Report by the UNCTAD secretariat. New York, Geneva: UNCTAD, 2022. P. 89. URL: <http://unctad.org/tnc>
3. Trade and Development Report 2022 / Report by the UNCTAD secretariat. – New York, Geneva: UNCTAD, 2022. P. 159. URL: <http://unctad.org/tnc>
4. World investment report / Report by the UNCTAD secretariat. – New York, Geneva: UNCTAD, 2022. P. 247. URL: <http://unctad.org/tnc>
5. Technology and Innovation Report 2022/ Report by the UNCTAD secretariat. – New York, Geneva: UNCTAD, 2022. P. 141. URL: <http://unctad.org/tnc>
6. Офіційний сайт Міністерство інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/>
7. Офіційний сайт державної статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
8. Офіційний сайт «Законодавча база України». URL: www.rada.gov.ua
9. Національна бібліотека України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/901>
10. Освіта.ua. Менеджмент. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/management/>
11. Центр фінансово-економічних наукових досліджень. Бібліотека. URL: http://www.economics.in.ua/p/blog-page_45.html
12. Навчальні матеріали он-лайн. URL: <https://pidru4niki.com/menedzhment/>; <https://pidru4niki.com/ekonomika/>
13. TRADING ECONOMICS. URL: <https://tradingeconomics.com>
14. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>
15. Офіційний сайт департаменту статистики Організації Об'єднаних Націй. URL: <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>
16. Центр транспортних стратегій. URL: <http://cfts.org.ua/analitics>
17. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України. URL: <http://me.kmu.gov.ua>
18. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
19. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://web.worldbank.org>
20. Офіційний сайт Світового економічного форуму. URL: <http://www.weforum.org>
21. Офіційний сайт Статкомітету СНД. URL: <http://www.cisstat.com>
22. Офіційний сайт Фонду миру. URL: <http://www.fundforpeace.org/global>
23. Асоціація Українських Банків. URL: <http://aub.org.ua>
24. Світовий ринок фрахту. URL: <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/>
25. Офіційний сайт Балтійської фрахтової біржі. URL: <http://www.balticexchange.com/>
26. Офіційний сайт журналу "Порти України". URL: <http://portsukraine.com/>

19. Review of Maritime Transport (Series). URL:
[http://unctad.org/en/Pages/Publications/Review-of-Maritime-Transport-\(Series\).aspx](http://unctad.org/en/Pages/Publications/Review-of-Maritime-Transport-(Series).aspx).

10. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

.....
.....
.....